

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

สมมติฐานของการวิจัยนี้ ได้กำหนดว่า " โดยเหตุที่รัฐมีนโยบายสนับสนุนให้มีกิจการอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เพราะฉะนั้นการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงาน จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization : ISO) กำหนดให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงงาน เพื่อเป็นมาตรฐานสินค้าที่ผลิตและส่งออกเพื่อการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยในฐานะเป็นสมาชิกของ ISO ได้นำมาปฏิบัติ แต่เนื่องจากในปัจจุบันสถานภาพทางกฎหมายภายในของไทยยังมีลักษณะไม่เอื้ออำนวยต่อการนำ ISO 14000 มาใช้ การศึกษาด้านภาพของกฎหมายไทย หน่วยงานที่จะนำ ISO 14000 มาใช้บังคับ กับแนวทางในการทำให้อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกปฏิบัติตาม ISO 14000 เพื่อให้ได้มาซึ่งการใช้กฎหมายอย่างเหมาะสม จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเอามาตรฐานตาม ISO 14000 มาใช้ในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการป้องกันมลพิษจากอุตสาหกรรมได้ในภายหลังด้วย

จากสมมติฐานดังกล่าว สามารถแบ่งประเด็นการศึกษาเพื่อหาคำตอบมาทดสอบความถูกต้องของสมมติฐานได้ 3 ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ และการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเกี่ยวพันของมาตรฐานระหว่างประเทศ และมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001

ประเด็นที่สอง แนวทางการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้

ประเด็นที่สาม กฎหมายที่รองรับการนำ ISO 14001 มาใช้

จากการศึกษาวิจัยพบว่า

ประเด็นที่หนึ่ง นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ และการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเกี่ยวพันของมาตรฐานระหว่างประเทศ และมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 พบว่า

การที่โครงสร้างเศรษฐกิจไทยเปลี่ยนแปลง จากเศรษฐกิจที่พึ่งพาภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก มาเป็นประเทศที่ภาคอุตสาหกรรมมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยรวม ทำให้ภาคการค้าระหว่างประเทศมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมเพิ่มขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 8 ได้แสดงให้เห็นว่ารัฐมีนโยบายที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก แต่ในปัจจุบันการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ปัญหาการค้าระหว่างประเทศ การเปิดการค้าเสรี และสถานการณ์ทางด้าน การเมือง และเศรษฐกิจโลกเปลี่ยนแปลงไป เป็นเหตุให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างรุนแรง ประเทศต่าง ๆ ได้ใช้มาตรการเพื่อกีดกันทางการค้าในหลายรูปแบบ ทั้งในรูปของภาษีศุลกากร หรือมาตรการอื่น ๆ ที่มีขั้วภาษีศุลกากร Non-Tariff Barrier แนวทางการแก้ไขปัญหาคือตามข้อตกลงแกตต์ ที่องค์การการค้าโลก หรือ WTO นำมาใช้ ก็

คือ การใช้กฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า โดยระบุไว้ในความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า : TBT สนับสนุนให้สมาชิกใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

- การปรับมาตรฐานให้สอดคล้องกัน (Standards Harmonization)

โดยยึดมาตรฐานสากลเป็นหลัก

- การยอมรับร่วม (Mutual Recognition) ในผลการตรวจสอบรับรอง

2. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมทั้งมลพิษทางอากาศ ทางน้ำ และของเสียอันตราย ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก แม้ว่าในปัจจุบันจะมีมาตรการในการจัดการของเสียหลายมาตรการ แต่ส่วนใหญ่มักจะมีลักษณะเป็นการจัดการของเสียที่ปลายท่อ (Waste management at the end of pipe) เช่น การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือการควบคุมมลพิษที่แหล่งกำเนิด ซึ่งใช้วิธีการควบคุมโดยรัฐ (control and command approach : CAC) โดยออกเป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับทางปกครอง หรือทางอาญา เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 หรือพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 แต่ปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นได้ชี้ให้เห็นว่ามาตรการดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการป้องกันมลพิษที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีการนำแนวความคิดในการจัดการของเสียอีกแนวทางหนึ่งมาใช้ควบคู่กันไปด้วย นั่นคือการจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิด (waste management at source reduction) ซึ่งโดยหลักการจะเป็นแนวทางในการป้องกันมลพิษ (Pollution Prevention) หรือการทำให้เกิดของเสียน้อยที่สุด (waste minimization) สำหรับวิธีการในการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวจะใช้วิธีการสร้างแรงจูงใจทางเศรษฐศาสตร์

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการใช้กฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า คือ การกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ ที่ครอบคลุมถึงมาตรฐานในกระบวนการผลิตสินค้าด้วย ซึ่งประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกในข้อตกลงระหว่างประเทศหลายฉบับ ทั้งที่เป็นข้อตกลงทางด้านสิ่งแวดล้อม และข้อตกลงทางด้าน

การค้ามีความผูกพันในการนำมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ จึงสอดคล้องต่อนโยบายของภาครัฐที่ต้องการนำนโยบายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมมาใช้ในระบบการค้าระหว่างประเทศ และถือเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายของรัฐที่จะส่งเสริมให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาอุตสาหกรรม เพื่อจัดซื้อวัตถุดิบทางการค้าในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ

สำหรับองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization : ISO) เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ เพื่อประโยชน์ทางการค้า รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านวิชาการ และเทคโนโลยี ซึ่งประเทศไทย โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เป็นสมาชิกสมทบ (Member body) ของ ISO มีบทบาทในการดำเนินงานต่าง ๆ ของ ISO ทั้งในด้านบริหาร และวิชาการ โดยเฉพาะเมื่อมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์การค้าและเพิ่มอำนาจต่อรองในการเจรจา ได้มีการนำระบบมาตรฐานระหว่างประเทศมาเป็นเงื่อนไขหนึ่ง ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องนำมาตรฐานสากลมาใช้ในการผลิตเพื่อการส่งออก และปรับระบบมาตรฐานภายในประเทศให้มีความสอดคล้องกับระดับสากลมากยิ่งขึ้น

องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน หรือ ISO ได้จัดตั้งคณะกรรมการวิชาการ TC 207 (Technical Committee 207) ขึ้น เพื่อกำหนดมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management System) โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการ (Technical Subcommittee) 6 คณะเพื่อรับผิดชอบในการร่างมาตรฐานในแต่ละส่วน ซึ่งจะประกอบด้วย

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management Systems : EMS)

การตรวจประเมินสิ่งแวดล้อม (Environmental Auditing : EA)

การติดฉลากผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Labeling : EL)

การประเมินความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Performance Evaluation : EPE)

การประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม (Life Cycle Assessment : LCA)

ข้อกำหนดและคำนิยาม (Terms and Definitions)

สำหรับประเทศไทย สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ในฐานะหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรง ได้เตรียมการเพื่อรองรับการนำ ISO 14000 มาใช้ โดยจัดตั้งคณะกรรมการวิชาการ 907 เพื่อพิจารณาร่างมาตรฐานสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ และร่างมาตรฐานระหว่างประเทศ ISO 14000 รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองระบบงานด้านการมาตรฐาน (National Accreditation Council : NAC) เพื่อรับรองหน่วยงานที่ให้บริการรับรอง ISO 14001 การรับรองหลักสูตร และการขึ้นทะเบียนผู้ตรวจประเมินทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจุบัน มีการประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และระบบการตรวจประเมินสิ่งแวดล้อม รวม 5 ฉบับ คือ ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม : ข้อกำหนดและข้อกำหนดในการใช้ มอก.14001-2539 , ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม : ข้อกำหนดทั่วไปเกี่ยวกับหลักการ ระบบและเทคนิคในทางปฏิบัติ มอก.14004-2539, แนวทางการตรวจประเมินสิ่งแวดล้อม - หลักการทั่วไป มอก.14010-2539, แนวทางการตรวจประเมินสิ่งแวดล้อม - ขั้นตอนการตรวจประเมิน - การตรวจประเมินระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม มอก.14011-2539 และแนวทางการตรวจประเมินสิ่งแวดล้อม - เกณฑ์คุณสมบัติของผู้ตรวจประเมิน มอก.14012-2539

ISO 14001 คือมาตรฐานฉบับหนึ่งในชุดมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก คือ

1. การกำหนดนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Policy)
2. การวางแผนงาน (Planning)
3. การปฏิบัติและการดำเนินงาน (Implementation and Operation)
4. การติดตามผลและแก้ไข (Checking and Corrective Action)
5. การพิจารณาทบทวนโดยผู้บริหาร (Management Review)

สำหรับโรงงานที่ต้องการขอการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 สามารถยื่นขอ การรับรองได้ที่หน่วยงานมาตรฐาน ซึ่งอาจเป็นหน่วยรับรองของเอกชนที่ได้รับอนุญาต บริการให้การรับรอง หรือหน่วยงานมาตรฐานของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทย มี หน่วยงานที่ให้การรับรอง 2 หน่วยงาน คือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ สมอ. และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (องค์กรอิสระ)

ประเด็นที่สอง แนวทางการนำ ISO 14001 มาใช้ พบว่า

สำหรับประเทศสหราชอาณาจักร สถาบันมาตรฐานของสหราชอาณาจักร (British Standards Institute: BSI) ได้สร้างมาตรฐาน BS 7750 (British Standards 7750) ซึ่งมีหลักการ และแนวทางปฏิบัติ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับ ISO 14001 และยังมีระบบการจัดการที่ใช้ร่วมกับ BS 5750 ซึ่งเป็นมาตรฐานระบบคุณภาพ โดยการประเมินผลของการปฏิบัติตาม BS 5750 จะสามารถขยายขอบเขตรวมไปถึงคณะกรรมการประเมินผลรวม แต่เนื่องจากสหราชอาณาจักรเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรป จึงมีการนำมาตรฐานของสหภาพยุโรปมาใช้ด้วย

กลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ใช้ระบบจัดการ และตรวจสอบด้านสิ่งแวดล้อม (Eco-Management and Audit Scheme หรือ EMAS) โดยอิงมาตรฐาน ISO 14001 แต่มาตรฐาน EMAS มีข้อกำหนดเฉพาะกิจกรรมในอุตสาหกรรมเท่านั้น ปัจจุบัน สหภาพยุโรปได้ให้ความเห็นชอบ และให้การยอมรับทั้งมาตรฐาน ISO 14001

และ BS 7750 โดยถือว่าเป็นการยอมรับมากกว่า 1 มาตรฐาน แม้ว่าหลายประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปได้กำหนดมาตรฐาน ที่มีรายละเอียดของข้อกำหนดมาตรฐานแตกต่างกัน แต่ในทางปฏิบัติประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ยังคงยึดมาตรฐานระดับสหภาพยุโรปเป็นแนวทางปฏิบัติ ประกอบกับการที่สหภาพยุโรปเป็นตลาดเดียว สินค้าที่เป็นไปตามข้อกำหนดมาตรฐานดังกล่าว จึงสามารถเข้าสู่ตลาดทุกประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้

ในสหรัฐอเมริกา มาตรฐานแบบ BS หรือ EMAS ไม่ได้ได้รับความสนใจ ยกเว้นแต่บริษัทข้ามชาติของสหรัฐอเมริกานที่มีโรงงานผลิตอยู่ในกลุ่มสหภาพยุโรป คงมีเฉพาะมาตรฐาน ISO 14001 ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อเตรียมการในการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้หลายโครงการ ได้แก่ โครงการ "การริเริ่มโดยสามัญสำนึก" (Common Sense Initiative), "โครงการผู้นำด้านสิ่งแวดล้อม" (Environmental Leadership Programme) และ "โครงการนำร่องการค้นคิดระเบียบข้อบังคับขั้นใหม่" (Regulatory Reinvention Pilot Project) สำหรับมาตรการส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ในสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการนำเสนอรายงานหลักทรัพย์ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา (U.S. Security Law Reporting Requirements) โดยถือว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนหนึ่งของรายงานผลการดำเนินงานที่บริษัทต้องรายงานตามกฎหมาย

การนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ในประเทศไทย ได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2207 (พ.ศ. 2539) เรื่อง กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม : ข้อกำหนดและข้อเสนอแนะในการใช้ มาตรฐานเลขที่ มอก. 14001-2539 โดยได้พิจารณาไว้ ISO 14000 : Environmental Management System - Specification with guidance for use มาใช้ในระดับเหมือนกันทุกประการ (identical) โดยใช้มาตรฐานฉบับภาษาอังกฤษเป็นหลัก มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรม มีเป้าหมายบังคับ เพื่อป้องกันมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมโดยตรง มีระบบการจัดการที่เข้าร่วมกับมาตรฐานระบบคุณภาพหรือ ISO 9000 โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้ประกาศใช้ข้อกำหนดทั่วไปว่าด้วยหลักเกณฑ์ และ

เงื่อนไขในการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นเงื่อนไขในการแสดงเครื่องหมายรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริมให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่

กรมโรงงานอุตสาหกรรม มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาอุตสาหกรรม โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ได้กำหนดแนวทางเพื่อเร่งรัดการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อม สำหรับด้านการจัดการได้กำหนดมาตรการ การรวมกลุ่มอุตสาหกรรม และจัดการสิ่งแวดล้อมโดยระบบ รวม ส่วนด้านการสนับสนุน ได้มีส่วนร่วมในโครงการมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ดำเนินการตามพันธกรณืระหว่างประเทศตามอนุสัญญา และพิธีสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ สมอ. มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินงานทางด้านมาตรฐานของประเทศที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001 คือ การกำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศ และการรับรอง หรือ อนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐาน แต่ปัจจุบันได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองระบบงานด้านการมาตรฐาน (National Accreditation Council: NAC) เพื่อดำเนินการด้านการมาตรฐาน ในกิจกรรมการรับรองระบบคุณภาพ (Quality system Certificatation) การรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management system Certificatation) และการรับรองความสามารถห้องปฏิบัติการ (Laboratory Accreditation) รวมทั้งการจดทะเบียนบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านการมาตรฐาน (Personel Registration)

สำหรับการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือ กอ. เป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมทั่วประเทศ ตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม และการป้องกันปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ 2 ประเภท คือ บทบาทในการควบคุม และตรวจสอบการประกอบ

กิจการโรงงานอุตสาหกรรม และบทบาทในการส่งเสริมให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันมลพิษที่เกิดจากการประกอบกิจการในเขตนิคมอุตสาหกรรม

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นองค์การภาคเอกชน ที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศต่อภาครัฐ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อดูแลงานด้านสิ่งแวดล้อม คือ สำนักงานสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานบริการทางวิชาการและให้คำปรึกษาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อกับกิจกรรมหลัก เช่น สนับสนุนการลดมลพิษด้วยวิธีปรับปรุงกระบวนการผลิต, จัดตั้งห้องปฏิบัติการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการดำเนินการในโครงการต่าง ๆ เช่น การสัมมนาเผยแพร่ความรู้ และสร้างความเข้าใจในเรื่อง ISO 14000

สำหรับองค์การเอกชนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน ISO 14001 แบ่งได้ออกเป็น 3 ส่วน คือ หน่วยงานที่ขอรับการรับรอง, หน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยรับรอง สำหรับหน่วยงานที่ขอรับการรับรอง จากการศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 พบว่าส่วนมากจะเป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการผลิตเพื่อส่งออก หรือโรงงานอุตสาหกรรมที่มีบริษัทจากต่างประเทศร่วมลงทุน หรือประกอบกิจการอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม และเกือบทั้งหมดเป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่มีการระดมการกำจัดของเสียของตนเอง สำหรับแรงจูงใจที่ให้ความสนใจต่อการขอรับรองมาตรฐาน ISO 14001 ส่วนมากเห็นว่า เป็นการแสดงออกถึงความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้สามารถส่งสินค้าไปยังประเทศที่ต้องการการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 ได้ และเป็นการช่วยลดต้นทุนการผลิต สำหรับหน่วยงานที่ปรึกษา (Consultant) เป็นการบริการให้คำปรึกษา แนะนำแก่องค์กรที่ต้องการขอการรับรองมาตรฐาน ISO แต่เนื่องจากการใช้บริษัทที่ปรึกษา เป็นเพียงทางเลือกขององค์กร ในปัจจุบันจึงยังไม่มีการออกกฎหมายหรือระเบียบที่จะควบคุม กำกับ ดูแล การให้บริการของบริษัทที่ปรึกษา แต่ความน่าเชื่อถือของบริษัท และอัตราค่าบริการของบริษัท จะเป็นกลไกทางการตลาด ที่จะควบคุมการดำเนินกิจการของบริษัทที่ปรึกษา

หน่วยรับรอง (Certified Bodies) คือ บุคคลที่สาม ที่ให้บริการการตรวจประเมิน และรับรอง หรือจดทะเบียน ตามเกณฑ์กำหนดของกิจกรรมต่าง ๆ โดยหน่วยรับรอง จะต้องได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการ จากสถาบันการรับรองแห่งชาติ (National Body of Accreditation) ในประเทศไทย คือ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองระบบงาน (National Accreditation Council: NAC) ได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2260 (พ.ศ.2540) กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ขึ้นโดยรับ ISO/IEC GUIDE 61 มาใช้ ตามข้อกำหนดที่สำคัญของ GUIDE 61 เกี่ยวกับองค์การ กำหนดให้หน่วยรับรองระบบงานจะต้องมีสถานะทางกฎหมาย มีความเป็นกลาง (Impartial) และดำเนินการที่แยกกันชัดเจน ระหว่างกิจกรรมให้การรับรองระบบงาน กับการทำหน้าที่ตรวจประเมิน ซึ่งหากประเทศสมาชิกไม่ปฏิบัติตามตามข้อกำหนดอาจจะต้องถูกลดสถานภาพของประเทศสมาชิก ISO ดังนั้น กระทรวงอุตสาหกรรมจึงมีแนวทางจัดตั้งองค์การเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดสากล โดยแยกหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การรับรองระบบงาน จัดตั้งเป็นสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองระบบงาน หรือ สรบ. แต่ยังคงเป็นการแบ่งงานภายในของกระทรวงอุตสาหกรรม ไม่มีสถานะเป็นหน่วยงานตามกฎหมาย แต่ในอนาคตจะมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เป็นหน่วยรับรองระบบงาน (accreditation agency) ตามรูปแบบของระบบมาตรฐานที่สากลยอมรับ ซึ่งก็จะมีผลทำให้เป็นหน่วยงานที่มีสถานภาพตามกฎหมาย ส่วนการรับรองมาตรฐานกระทรวงอุตสาหกรรมมีโครงการจัดตั้งเป็นสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ แยกเป็นสถาบันอิสระหรือเอเจนซี อันเป็นการแยกกิจกรรมให้การรับรองระบบงาน และหน้าที่ตรวจประเมินออกจากกันตามข้อกำหนดสากล นอกจากนั้น หน่วยรับรองจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดสากล ISO Guide 62 เช่นเดียวกับหน่วยรับรองระบบงาน สภาพบังคับจึงเป็นเพียงความตกลงงานการยอมรับร่วม (MRA) ระหว่างประเทศคู่ค้าที่หากฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามก็จะไม่สามารถส่งสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ไปขายยังประเทศคู่ค้าได้

สำหรับมาตรฐานการจรรยาบรรณ ISO 14001 มาใช้ พบว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เทคโนโลยี เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการกำจัดของเสียที่ต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง ดังนั้น หากรัฐต้องการจะผลักดันให้ผู้ประกอบ

กิจการนำเทคโนโลยีสะอาด (Green Technology) มาใช้ รัฐบาลเป็นต้องจัดให้มี มาตรการส่งเสริม หรือจูงใจ ในฐานะเป็นเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ (Economic instruments) ได้แก่ มาตรการทางภาษี (Taxing Measures), มาตรการส่งเสริม การลงทุน และมาตรการสนับสนุนอุดหนุนทางการเงินจากรัฐ (Subsidies) และมาตร การอื่น ๆ

ประเด็นที่สาม กฎหมายที่รองรับการนำ ISO 14001 มาใช้ พบว่า

เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับโดยตรงกับการนำ ISO 14001 มา ใช้ แต่มีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมหลายฉบับที่มีบทบัญญัติซึ่งสามารถนำมาใช้ ได้ รวมทั้งกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ หรือกำหนด มาตรการส่งเสริมเพื่อให้มีการนำ ISO 14001 มาใช้ให้เกิดผลในการป้องกันปัญหามลพิษ จากโรงงานอุตสาหกรรมยิ่งขึ้น

การกำหนดประเภท ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้แบ่งประเภทของมลพิษออกตามลักษณะ และวิธีการควบคุม เป็น 3 ประเภท คือ มลพิษทางอากาศและเสียง, มลพิษทางน้ำ และมลพิษอื่นและของเสียอันตราย ส่วนการ กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่ใช้เพื่อป้องกันมลพิษ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง ต้องระวังป้องกันไม่ให้เป็นของเสียต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจาก กระบวนการผลิต มีปริมาณเกินไปกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยมีการกำหนดมาตรฐาน คุณภาพสิ่งแวดล้อม 2 วิธี คือ การกำหนดค่ามาตรฐานของสิ่งแวดล้อมโดยรวม (Ambient Standard) (มาตรา 32) และการกำหนดค่ามาตรฐานสิ่งแวดล้อมจากแหล่งกำเนิดมลพิษ (Effluent Standard) (มาตรา 55) นอกจากนั้นยังมีการกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อม จากแหล่งกำเนิดมลพิษ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535

จากภาพรวมของกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ในฐานะเป็นข้อ กำหนดของกฎหมาย (Legal Requirement) ตามขั้นตอนตามมาตรฐาน ISO 14001

สามารถแยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การกำหนดพื้นที่และประเภทของกิจการ

การกำหนดพื้นที่ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ได้กำหนดให้มีการประกาศกำหนดเขตพื้นที่เพื่อกำหนดมาตรการในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษเป็น 2 ลักษณะ คือ เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (มาตรา 43) ซึ่งจะต้องมีการกำหนดมาตรการในการคุ้มครองด้วย (มาตรา 44) เช่น กำหนดให้กิจการบางประเภทต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นต้น และ เขตควบคุมมลพิษ (มาตรา 59) กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลด และขจัดมลพิษ รวมไว้แผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด (มาตรา 60) เป็นต้น

การกำหนดประเภทของกิจการ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 กำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องถูกควบคุมการปล่อยอากาศเสีย (มาตรา 68) การปล่อยน้ำเสีย หรือของเสีย (มาตรา 69) เจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษดังกล่าว มีหน้าที่ต้องติดตั้ง หรือจัดให้มีระบบบำบัด หรือกำจัด (มาตรา 68 และมาตรา 70) หรืออาจจัดส่งน้ำเสีย ของเสียไปทำการบำบัด หรือกำจัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวม (มาตรา 71 และมาตรา 72) สำหรับพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 กำหนดกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (มาตรา 31) ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามวิธีดำเนินการที่กฎหมายกำหนด พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 กำหนดประเภทของโรงงานที่ต้องรายงานข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการประกอบกิจการของโรงงาน พระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2535 กำหนดประเภท ขนาด ปริมาณการใช้พลังงาน หรือวิธีการใช้พลังงานให้เป็นโรงงานควบคุม

2. การกำหนดข้อห้าม และหน้าที่

การกำหนดข้อห้าม ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 ห้ามผู้ประกอบกิจการโรงงาน นำสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน หรือตามพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535

ห้ามเททิ้ง หรือกระทำให้สิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำ ลำคลอง

การกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ในฐานะเจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 หน้าที่ในการกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล และวัสดุที่ไม่ใช้ ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 หน้าที่ของผู้ผลิตวัตถุอันตราย ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 หน้าที่ในการใช้รถเพื่อการขนส่งตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522 หน้าที่ของเจ้าของโรงงานควบคุม หรืออาคารควบคุม ตามพระราชบัญญัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ.2535

การพิจารณาอุตสาหกรรมที่อยู่อาศัยส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ แยกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ประเภทของโรงงาน เห็นว่า

ส่งเสริมให้มีการนำมาใช้กับการประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 3 ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 เนื่องจากเป็นกิจการที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ จำเป็นต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด มีการตรวจสอบ อนุญาตและควบคุมอยู่แล้ว การนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ จึงเพียงแค่ปรับปรุงรายละเอียดข้อมูลในการตรวจสอบ อนุญาต หรือควบคุม ให้สามารถเข้าแทนกันได้

ส่งเสริมให้มีการนำมาใช้ กับกิจการที่กำหนดให้ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เนื่องจากเป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องมีการศึกษาผลกระทบและจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับการศึกษาลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม (aspect) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (impact) ของขั้นตอนตามมาตรฐาน ISO 14001 ข้อมูลในการศึกษาจึงสามารถเข้าใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตรวจประเมินหรือการขอรับรองมาตรฐาน ISO 14001ได้ การนำมาใช้เพียงแค่ปรับปรุงรายละเอียดข้อมูลในเอกสารรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาใช้แทนกันได้

2. การกำหนดตามพื้นที่ เห็นว่า

ส่งเสริมให้มีการนำมาใช้กับโรงงานอุตสาหกรรม ที่ตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม เพื่อการส่งออกตามพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เนื่องจากการผลิตสินค้าของโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออก ที่ต้องให้เป็นไปตามมาตรฐานระหว่างประเทศอยู่แล้ว ทั้งผู้ประกอบการกิจการยังจะได้รับสิทธิประโยชน์จากการประกอบกิจการในเขตนิคมอุตสาหกรรมส่งออกตามกฎหมายอีกด้วย

- ส่งเสริมให้มีการนำมาใช้กับโรงงานอุตสาหกรรมที่ ตั้งอยู่ในเขตควบคุมมลพิษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เนื่องจากเป็นเขตท้องที่มีปัญหามลพิษ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม การนำมามาตรฐาน ISO 14000 มาใช้ จึงเกิดประโยชน์ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม และการแก้ปัญหามลพิษ ทั้งคณะกรรมการควบคุมมลพิษ อาจกำหนดมาตรการส่งเสริมเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษให้แก่โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 อีกด้วย

การนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ในประเทศไทย โดยสถานภาพทางกฎหมายเป็นการนำมาใช้ตามความสมัครใจ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของมาตรฐาน ISO 14001 แต่กฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม มีบทบัญญัติทั้งที่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย และกำหนดมาตรการส่งเสริม ได้แก่

มาตรการบังคับทางกฎหมาย (Mandatory Measures)

พบว่าผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม มีบทบัญญัติที่มีสภาพบังคับตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่แล้วหลายฉบับ ทั้งที่มีสภาพบังคับทางปกครอง และสภาพบังคับทางอาญา ดังนั้น แม้ว่าผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมจะไม่ยื่นขอการรับรอง ISO 14001 ก็ยังคงมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายอยู่แล้ว และหากไม่ปฏิบัติตามก็จะได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ บังคับแห่งความสำเร็จของมาตรการบังคับทางกฎหมาย คือ การควบคุม และตรวจสอบ ซึ่งต้องใช้พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่มี

ประสิทธิภาพ และจำนวนที่เพียงพอ แต่สภาพปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ได้ชี้ให้เห็นว่ามาตรการบังคับตามกฎหมายดังกล่าวยังไม่ประสบผลสำเร็จ จึงต้องมีการหามาตรการส่งเสริม หรือจูงใจ เพื่อให้ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมหันมาสนใจต่อการป้องกันมลพิษ

มาตรการโดยสมัครใจ (Voluntary Measures)

พบว่า มีกฎหมายที่ได้กำหนดมาตรการส่งเสริมให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากผู้ประกอบการ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดสมัครใจจะได้รับสิทธิ หรือประโยชน์เป็นการตอบแทน กฎหมายที่กำหนดมาตรการส่งเสริมให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อม บางฉบับได้กำหนดมาตรการทางด้านภาษีบางฉบับได้กำหนดมาตรการทางด้านส่งเสริมการลงทุน บางฉบับกำหนดมาตรการสนับสนุนและอุดหนุนด้านการเงิน ผู้ประกอบการที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 จึงได้รับสิทธิ และประโยชน์ เช่นเดียวกัน ในทางปฏิบัติผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมที่ดำเนินการ เพื่อขอให้มีการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 จะยื่นขอรับการส่งเสริม หรือสนับสนุนจากทางราชการพร้อมกันไปด้วย นอกจากนี้ในปัจจุบันได้มีการส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐานระบบคุณภาพ มาใช้โดยกำหนดค่าให้ส่วนราชการจัดซื้อ หรือจ้างทำพัสดุ ระบุความต้องการเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศไทย ซึ่งแสดงเครื่องหมายมาตรฐาน และผลิตจากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ (ISO 9000) เท่านั้น ซึ่งอาจนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ได้กับการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14000)

เห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ได้กำหนดมาตรการบังคับ และส่งเสริม ไว้เพียงพอแก่การนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หรือเปลี่ยนแปลงให้มีการบังคับใช้ ซึ่งจะขัดต่อหลักการตามมาตรฐาน ISO 14001 ที่กำหนดว่าจะต้องเป็นการสมัครใจ ส่วนที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง จึงควรพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในกฎหมายลำดับรองหรือกำหนดมาตรการทางการบริหาร เพื่อส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้มากกว่า

มาตรฐาน ISO 14001 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ สมอ. แต่เนื่องจากเป็นมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการ

จัดการสิ่งแวดล้อม จึงมีหน่วยงานอีกหลายหน่วยที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง อาจแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล หรือควบคุมการประกอบกิจการโรงงาน โดยตรง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐาน ได้แก่

กรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแลการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งการป้องกัน และควบคุมมลพิษที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม การส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมจะแบ่งเบาภาระของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบ และควบคุม ทำให้การปฏิบัติงานของกรมโรงงานอุตสาหกรรมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีอำนาจกำกับ ดูแลการประกอบกิจการในเขตนิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งการออกระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการที่กระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม แต่ยังมีอำนาจรวมไปถึงการพิจารณาให้สิทธิ และประโยชน์แก่ผู้ประกอบการโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนด้วย ดังนั้น หากได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง จะทำให้สามารถป้องกันมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม แต่การส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐานแต่ละฉบับไปใช้ โดยเฉพาะมาตรฐาน ISO 14001 จำเป็นต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมอีกหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ในการสนับสนุนเงินทุนจาก "กองทุนสิ่งแวดล้อม" ในการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย น้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสีย หรือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่จะพิจารณาส่งเสริมการลงทุนให้แก่ผู้ประกอบการ หรือโครงการที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2. หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุม ดูแลเกี่ยวกับปัญหามลพิษ หรือการจัดการสิ่งแวดล้อม ที่โรงงานอุตสาหกรรมจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่จัดการสิ่งแวดล้อมกว้างขวาง ทำให้ขาดความชัดเจนในการปฏิบัติ และเกิดความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานราชการอื่น จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการประสานงานในเรื่องสิ่งแวดล้อม ที่ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาปัญหาและแนวทางการแก้ไขร่วมกัน

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นอำนาจหน้าที่ของ "คณะกรรมการสาธารณสุข" และเจ้าพนักงานสาธารณสุข ทางปฏิบัติมักจะไม่เห็นว่าเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้อาจจะด้วยเหตุที่เห็นว่า มีหน่วยงานอื่นรับผิดชอบในการกำกับ ดูแล การประกอบกิจการโรงงานอยู่แล้ว

กรมการขนส่ง กระทรวงคมนาคม และกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล การประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมโดยตรง แต่จะเข้ามาเกี่ยวข้องเฉพาะในส่วนของการใช้รถในการขนส่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนการกระบวนการผลิต

กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษ ตามข้อบังคับว่าด้วยการทิ้งอับเจลงในลำแม่น้ำ เขตท่า หรือในท่าเลทอดสมอจอดเรือ และข้อบังคับว่าด้วยน้ำมันปิโตรเลียมอย่างบรรทุกในถังระวาง

กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม บทบาทหน้าที่ จะเน้นในการให้การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์พลังงานมากกว่าที่จะควบคุม หรือตรวจสอบ ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการโรงงานในฐานะเจ้าของโรงงาน ควบคุม หรืออาคารควบคุม ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 จะอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการส่งเสริมจาก "กองทุนเพื่อส่งเสริมอนุรักษ์พลังงาน"

3. หน่วยงานที่มีหน้าที่ส่งเสริม หรือสนับสนุน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มีหน้าที่ในการส่งเสริมให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ในลักษณะของการให้สิทธิ และประโยชน์ แก่โครงการหรือกิจการที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อม และควบคุมให้โครงการ หรือกิจการที่ได้รับการส่งเสริมปฏิบัติตามเงื่อนไขของการส่งเสริมการลงทุนตลอดระยะเวลาที่ได้รับการส่งเสริม อันจะส่งผลดี

ต่อโรงงานที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 ซึ่งจะต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับสิทธิและประโยชน์จากการส่งเสริมการลงทุนตลอดไป

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่ในฐานะตัวแทนของผู้ประกอบอุตสาหกรรมภาคเอกชน ในการประสานนโยบาย และดำเนินงานระหว่างเอกชนกับรัฐ ส่งเสริมและพัฒนาการประกอบอุตสาหกรรม รวมทั้งควบคุมดูแลให้สมาชิก ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบอุตสาหกรรม และกิจการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายโดยตรงที่บังคับให้โรงงานอุตสาหกรรมต้องได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 แต่เป็นการนำมาใช้โดยสมัครใจ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรมตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ตามหลักการของ ISO 14001 การที่จะบังคับให้โรงงานอุตสาหกรรมทุกขนาดต้องได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 เพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม จำเป็นต้องคำนึงถึงความพร้อมของรัฐในการจัดให้มีระบบการบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวมมาให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก รวมทั้งประสิทธิภาพในการตรวจสอบและควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมในเรื่องดังกล่าว การกำหนดมาตรการส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมกว่า โดยจะทำให้ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมเกิดจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยความสมัครใจ อย่างไรก็ตาม มาตรการส่งเสริมดังกล่าวยังคงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

การส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ โดยการปรับปรุงกฎหมายลำดับรอง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ฝ่ายบริหารสามารถดำเนินการได้ จะต้องไม่ทำให้ผลเป็นการบังคับให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ต้องขอรับการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 เนื่องจากการขอรับรองมาตรฐาน ISO 14001 จะต้องกระทำด้วยความสมัครใจเท่านั้น นอกจากนี้หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายจะต้องเร่งรัดการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้การนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้ให้เกิดผลในการป้องกันมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง ดังนี้

1. การปรับปรุง แกไขกฎหมายลำดับรอง ที่เป็นกฎหมายที่มีสภาพบังคับ

1.1 ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศกำหนดประเภท และขนาดของโครงการหรือกิจการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ (มาตรา 46) ซึ่งจะมีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามเอกสารท้ายประกาศ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยรายงานย่อที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับรายการแสดงผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ พร้อมด้วยมาตรการป้องกันและแก้ไขรวมทั้งรายงานหลักที่มีสาระสำคัญที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และมาตรการป้องกันและแก้ไข ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายกับ ลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม (aspect) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (impact) ที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมในการขอรับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 ดังนั้น ในการปรับปรุงแก้ไข จึงควรปรับปรุง เอกสารท้ายประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางในการจัดทำรายงานการ

วิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าว โดยเฉพาะเอกสารรายงานย่อและรายงานหลัก ให้ปรากฏ ข้อมูลรายละเอียดลักษณะเดียวกับข้อมูลรายละเอียด ในการขอการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001

1.2 ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 กำหนดให้โรงงานจำพวกที่ 3 ต้องได้รับใบอนุญาต และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้กฎกระทรวง ที่ออกตามมาตรา 8 ซึ่งในกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2535) ได้กำหนดแบบ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการขออนุญาต ในการประกอบกิจการ การขยายโรงงาน การต่ออายุใบอนุญาต และการโอนการประกอบกิจการโรงงาน โดยเฉพาะในการขออนุญาตกำหนดให้ยื่น "คำขอรับใบอนุญาต" ตามแบบ ร.จ.3 พร้อมด้วยเอกสารประกอบที่เกี่ยวกับการจัดการ สิ่งแวดล้อม ได้แก่ แบบแปลน แผนผังและคำอธิบายโดยละเอียดวิธีการป้องกันเหตุเดือด ร้อนรำคาญ ความเสียหาย อันตราย การควบคุมการปล่อยของเสีย มลพิษ หรือสิ่งใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเกิดจากการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งมีลักษณะ ข้อมูลรายละเอียดคล้ายกับลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม (aspect) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (impact) ที่เกิดจากการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมในการขอรับการรับรองตาม มาตรฐาน ISO 14001 ดังนั้น จึงควรปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว โดยเฉพาะ ในส่วนเอกสารประกอบที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ปรากฏข้อมูลรายละเอียด เดียวกับข้อมูลรายละเอียดในการขอการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001

นอกจากนั้นตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 กำหนดให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม มีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ ตรวจสอบโรงงานและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน เจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งหากได้มีการกำหนดระเบียบให้ถือว่าการตรวจสอบ รับรองตามมาตรฐาน ISO 14001เป็นการตรวจสอบด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมโรงงานอุตสาหกรรมของเอกชน ซึ่งจะเป็นการลดภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้เป็นอย่างมาก

แม้ว่ากฎหมายลำดับรองดังกล่าวทั้ง 2 ฉบับ โดยสถานภาพทางกฎหมายจะมีสภาพบังคับให้ผู้ประกอบกิจการต้องปฏิบัติ แต่การปรับปรุงเอกสาร เพื่อให้ปรากฏข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001 มิได้มีผลบังคับให้ผู้ประกอบกิจการต้องขอรับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 โดยตรงแต่อาจมีสภาพบังคับโดยทางอ้อม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ประกอบกิจการและหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยจะทำให้หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบในการควบคุม ตรวจสอบ และกำกับ ดูแล สามารถใช้ประโยชน์จากเอกสารรายงาน การควบคุม ตรวจสอบ ตามมาตรฐาน ISO 14001 ของหน่วยรับรองแทนการควบคุม ตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเป็นหลักฐานในการกำหนดค่าที่ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกัน หน่วยรับรองก็อาจใช้หลักฐานรายงานการควบคุม ตรวจสอบจากหน่วยงานรัฐในการให้การรับรองมาตรฐาน ISO 14001 ด้วยเช่นเดียวกัน

2. มาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมให้มีการนำมาตรฐาน ISO 14001 มาใช้

2.1 ปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ตามมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งถือเป็นมาตรการส่งเสริมหรือสนับสนุน ให้ส่วนราชการใช้พัสดุที่ผลิตในประเทศไทยและกิจการของไทย จัดซื้อ จัดจ้างพัสดุ จากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 เช่นเดียวกับที่ได้กำหนดให้ส่วนราชการจัดซื้อ จัดจ้างพัสดุ จากโรงงานที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ ISO 9000 อันถือเป็นมาตรการจูงใจให้เอกชนหันมาสนใจ และขอรับการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ โดยกำหนดเพิ่มให้หน่วยรับรองซึ่งอาจเป็นองค์กรเอกชนของต่างประเทศต้องได้รับการรับรองจากหน่วยรับรองระบบงานของประเทศไทย ซึ่งจะเป็นมาตรการในการกำกับ ดูแลหน่วยรับรองของต่างประเทศอีกทางหนึ่ง

2.2 กรณีที่โรงงานอุตสาหกรรมที่มีการผลิตเพื่อการส่งออกนั้น นอกจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 และพระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 แล้วยังมีพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่ง

ประเทศไทย พ.ศ.2536 มีวัตถุประสงค์ (มาตรา 7) เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออก การนำเข้า และการลงทุนเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยมีอำนาจกระทำกรทำให้สิ้นชื่อแก่ธนาคารของผู้ส่งออก ผู้ส่งออก (มาตรา 8) โดยอาจกำหนดคุณสมบัติ ประเภท สินค้า ลักษณะการประกอบการของผู้ส่งออกที่สมควรได้รับการสนับสนุน คือถ้าได้รับมาตรฐาน ISO 14001 แล้วจะได้รับการพิจารณาที่ได้รับสินเชื่อ ซึ่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ตามมาตรา 17 (5)

2.3 กรณีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม หรือขนาดกลางตามมาตรฐาน ISO 14001 หรือโรงงานจำพวกที่ 2 ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535 นั้นตามพระราชบัญญัติบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.2534 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือ จัดตั้ง ขยายและการปรับปรุงการธุระอุตสาหกรรมขนาดย่อม สนับสนุน และดำเนินการให้มีทุนส่วนเอกชน (มาตรา 11) โดยให้กู้ยืมได้รายละไม่เกินสิบล้านบาทหรือไม่เกินจำนวนที่รัฐมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) กำหนดโดยให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี (มาตรา 12) ซึ่งหากกำหนดว่าถ้าได้รับมาตรฐาน ISO 14001 แล้วจะได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ก็จะเป็นการจูงใจให้โรงงานอุตสาหกรรมขนาดย่อม สนับสนุนระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม มาปฏิบัติ

2.4 จากการศึกษาแนวทางการนำมาตรฐาน ISO14001 มาใช้ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดการนำเสนอรายงานหลักทรัพย์ตามกฎหมายหลักทรัพย์ เน้นความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์โดยถือ เป็นสาระสำคัญประการหนึ่งจากรายงานผลการดำเนินงานที่บริษัท จะต้องรายงานต่อคณะกรรมการควบคุมการค้าหลักทรัพย์ ซึ่งตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลโดยมีการกำหนดให้บริษัทมีหน้าที่จัดทำและส่งงบการเงินเกี่ยวกับฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัทต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เช่นเดียวกัน ซึ่งคณะกรรมการ ก.ล.ต.มีอำนาจประกาศกำหนดให้บริษัทรายงานเปิดเผยข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับบริษัทได้ (มาตรา 56 วรรคหนึ่ง) จึงเห็นว่าประเทศไทยก็สามารถที่

จะดำเนินการตามแนวทางของสหรัฐอเมริกาได้เช่นเดียวกัน โดยคณะกรรมการ ก.ล.ต. อาจ ประกาศกำหนดค่าให้บริษัทรายงานเปิดเผยข้อมูลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัท และเมื่อบริษัทได้รายงานข้อมูลดังกล่าวแล้ว สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ก็มีโอกาสจะเปิดเผยรายงานหรือข้อมูลที่ได้รับต่อประชาชนได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประการกำหนด (มาตรา 60) ซึ่งจะเป็นมาตรการส่งเสริมมาตรการหนึ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อบริษัทจดทะเบียนซึ่งประกอบกิจการอุตสาหกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 โดยจะเป็นข้อยืนยันที่น่าเชื่อถือว่าบริษัท ได้มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่สามารถรายงานต่อสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. และสามารถเปิดเผยต่อประชาชน อันจะเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีของบริษัท

3. สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมาย ควรมีการเร่งรัดการดำเนินการตามกฎหมาย ดังนี้

3.1 กรมควบคุมมลพิษ และกรมโรงงานอุตสาหกรรม

เนื่องจากตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมมลพิษ ซึ่งจะให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการควบคุมมลพิษที่เกี่ยวข้องกับการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบกำจัดของเสียรวม ซึ่งในขณะนี้กรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้กำหนดมาตรการระยะยาวที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหามลพิษ คือ มาตรการการบริหาร และจัดการสิ่งแวดล้อมโดยระบบรวม แต่เนื่องจากการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวยังขาดประสิทธิภาพ ไม่อาจจัดตั้งโรงงานบำบัดน้ำเสีย หรือกำจัดของเสียในระบบรวม ได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ดังนั้น คณะกรรมการควบคุมมลพิษ ควรเร่งรัด และสนับสนุนให้หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวข้องกับการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม ซึ่งอาจเป็นกรมโรงงานอุตสาหกรรม, หน่วยงานท้องถิ่น หรือหน่วยงานภาคเอกชน ได้จัดตั้งโรงงานบำบัดน้ำเสียรวม หรือโรงงานกำจัดของเสียรวม ให้เพียงพอแก่การแก้ไขปัญหามลพิษซึ่งจะทำให้โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กที่ไม่สามารถจัดหาระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสียของตนเอง เนื่องจากขาดเงินทุนสามารถ

ส่งน้ำเสียไปบำบัด หรือของเสียไปกำจัด ในระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือกำจัดของเสียรวม โดยเพียงแต่เสียค่าบริการ และหากทำได้เช่นนั้น โรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก ก็จะสามารถขอรับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14001 ได้

3.2 สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการรับรองระบบงาน

เนื่องจากหน่วยงานทั้ง 2 แห่งยังไม่มีสถานะทางกฎหมายโดยถูกต้อง และปฏิบัติงานทั้งในส่วนของการรับรองระบบงานและหน่วยรับรองซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของข้อกำหนดสากล (Guide 61) ดังนั้นจึงเห็นควรเร่งรัดจัดตั้งหน่วยรับรองระบบงานให้มีสถานะทางกฎหมาย โดยปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดหน้าที่การงาน ของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ และจัดตั้งสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอเป็นหน่วยงานอิสระหรือเอกชน แยกจากสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยการจดทะเบียนในรูปแบบของบริษัทหรือมูลนิธิ เพื่อให้มีสถานะตามกฎหมาย อันเป็นรูปแบบของระบบมาตรฐานที่สากลยอมรับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย